

OBSAH

I. PODZIM S KRÁSAMI I POVINNOSTMI

Jiří Dědeček: Září	3
Lidové pranostiky	3
Ludvík Středa: Báseň o nule	4
Zdeněk Svěrák: Na vzduchu	5
Jane Cutlerová: Velký rozdíl mezi třetí a čtvrtou třídou	5
René Goscinny: Cirkus	7
Miroslav Florian: Čiříkanka	9
Z. K. Slabý: Neposlušná písmenka	10
Jiří Kahoun: Prohlídka	12
Nepolámej si jazyk	14
Arnošt Vít: Malíři	15
Alena Vostrá: Co je ti, Vojtěchu?	15
Alena Ježková: O věžích dominikánského kláštera	18
Radek Malý: Šel parkem pán	21
Pavel Žák: Večerníček	22
Martin Bestajovský: Dušičky	23
Zdeněk Kriebel: Těžký dohovor	23

II. JAK SE STAL ČLOVĚK ČLOVĚKEM

Biblický příběh: Stvoření světa a člověka	24
Miloš Macourek: Strýc Mumu	25
(přeložil) Jiří Hudeček: Člověk na planetě Zemi	26
Erich Ballinger: Pravěký malíř	27
Josef Brukner: První malíř	28
Zuzana Polášková: Je Věstonická venuše krásná?	29
Eduard Petiška: O stavbě obrovské babylónské věže	31
(přeložila) Hana Linhartová: Tři ponaučení	33
Jiří Havel: Nejchytřejší kluk	34
Zdeněk Kukal: Pan Barrande	35
Jan Vodňanský: Kolik je na světě moří	36
Miloš Zapletal: Malý (velký) zálesák	36
Zdeněk Svěrák: Chválím tě, Země má	39
Hádanky	39

III. KAŽDÝ MÁME SVOJE DOMA

Jiří Havel: Co se všechno může stát	40
Vladimír Smetáček: Uhlí	41
Jiří Dvořák, Tereza Horváthová: Přeslička	41
Iva Peřinová: Maminka, tatínek a moudrá Athéna	42
Jindřich Balík: Běhali zajíci	44
Josef Lada: O oslu a štěněti	44
Michal Černík: Kde je voda doma	45
Karel Šiktanc: Most a drozd	46
Lenka Brodecká: Pišťucha má problémy	46
Pavel Šrut: Tři přání	49
Arnošt Goldflam: Tatínek není k zahzení	51
Blanka Čapková: Můžu za to já	53
Jan Svěrák: Talisman Kuky	55
Zdeněk Borovec: Mám malý stan	57

IV. ZIMA JE TU

Josef Brukner: Sedm havranů	58
Pranostiky	58
Hádky	59
Eva Tinková: Legendy o svatém Mikuláši	59
Vladimír Holan: Když jsem byl malý	60
Josef Lada: Byl u nás Mikuláš	61
Jitka Molavcová: O sněhu a Ježíškovi	62
Daniela Fischerová: Básnička o modré	64
Jiří Grossmann: Blizard	65
Pavel Toufar: Hoj, ty Štědrý večere... ..	66
Robert Ehrmann: Chanuka	68
František Nepil: Jak rozbalovat vánoční dárek	70
Jindřich Šimon Baar: Tři králové	71
Ludvík Středa: Koblihové dostihy	74
František Bartoš: Masopustní koblihy	74
Jan Vodňanský: Zima v Novém Strašecí	77

V. V DOBÁCH KNÍŽAT, RYTÍŘŮ, KRÁLŮ A CÍSAŘŮ

Martina Drijverová: Pes na hoře Říp	78
Jindřich F. Bobák: Sláva Sámovi	80
Krista a Jiří Bláhovi, na motivy knihy Zdeňka Adly, Jiřího Černého a Jiřího Kalouska: Krok a jeho dcery	82
Josef Tesařík: O Svatoplukovi a jeho synech	84
Lidová pověst: Jak zkoušeli v Plzni sílu piva	87
Ivana Pecháčková: Paladium země české	88
Jiří Černý, Pavel Zátka, Zdeněk Adla: Jan Lucemburský a Karel IV.	90
Kramářská píseň, autor neznámý: Na jednom hradě	92
Eduard Petiška: Dva Janové	93
Bohuslav Žárský: Staroměstský orloj	96
František Ladislav Čelakovský: Pocestný	97
Václav Cibula: O pánech a kmánech	97
Ivana Pecháčková: Příběh Marii, španělské šlechtičny	100
Leo Pavlát: Jak rabi Löw stvořil golema (židovský příběh).....	102
Hana Doskočilová: O toulavé kapce krve a nemocném králi	104
Jaromír Hořec: Popletená říše	105

VI. JARO PŘEBÍRÁ VLÁDU

Jarmila Urbánková: Podjaří	106
Lidové pranostiky	106
Hádky	107
Miroslav Butula, Iva Vlčková: Vrbová víla	107
Jiří Havel: Jarní psaní	109
Václav Říha: Kohout a liška	110
Pat Alexanderová: Poslední večere	110
Klára Trnková: Velikonoce	113
Petr Novák: Řehtačka	114
Jiří Kahoun: Chřipka	114
Karel Šiktanc: Koště a buben	117
Ivona Březinová: Naše pštrosí Velikonoce	118
Lidové velikonoční říkadlo	120
Pro zasmání	120

Jiří Žáček: Aprílový výlet	121
Radek Malý: Sousedovi uletěly včely	122
Milena Lukešová: Jaro ví, kudy	123

VII. TAJUPLNÉ PŘÍBĚHY

Slavomír Kudláček: Strašidelná	124
Thilo Petry-Lassak: Cesta za prstenem černého rytíře	124
Zdeněk K. Slabý: Kdo na hradě straší?	126
Pavel Šrut: Upír	128
Hynek Klimek: Vodníková pomsta	129
Joanne K. Rowlingová: Harry Potter v Bradavicích	130
Tonny Abbott: Nebe pod zemí	134
Jiří Žáček: Švanda dudák	136
Dušan Sedláček: V zajetí vlhké smrti	137
Roald Dahl: Podivná proměna Bruna Jenkinse	139
Lucie Kaletová: Tajemství vodního příkopu	141
Jan Werich: Chlap, děd, vnuk, pes a hrob	144

VIII. NEOBYČEJNÉ OBYČEJNÉ PŘÍBĚHY

Philip Reeve: Potíže růstu	146
Josef Kainar: Velká voda! Už se blíží!	148
Megan McDonaldová: Nechvalně známá Nela Náladová	149
Josef Mlejnek: Ve třídě	151
Leo Pavlát: Chytrý syn (židovský příběh)	152
Julian Tuwim: Kuba	155
Tereza Horváthová: Facka	156
Jacob Grimm, Wilhelm Grimm: Stařeček a vnuk	158
Jan Skácel: Uspávanka se studánkou	159
Erich Kästner: Svět naruby	159
Miloslav Švandrlík: Hypnotizér	162
Brigitte Labbé, Michel Puech: Rozhodni to za mě	164
Jiří Suchý: Včera neděle byla (dětská verze)	165

IX. KONEČNĚ PRÁZDNINY!

Josef Brukner: Léto a zima	166
Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ na sedmé planetě	166
Pavel Žiška: Deštník	167

Vojtěch Steklač: Stav ohrožení	168
Pavel Šrut: Kdyby	170
Perličky ze žákovských knížek	170
Perličky ze školních lavic	171
Jaromír Nohavica: Hlídač krav	172
David Laňka: Jak jsme se dočkali prázdnin	173
Jan Brzechwa: Sova	174
Petr Maděra: Smaženice	175
Jaroslav Foglar: Lev	176
volné vyprávění podle La Fontaina: O letící želvě	177
Zuzana Pospíšilová: Co se hodí vědět z přírodovědy	178
Iva Procházková: Africký kouzelník	179
Taši Erml, Richard Erml: Jak jsme se málem utopili	181
Ljuba Štíplová: Kočičí cestování	184
Slovníček literárních pojmů	185
Jmenný rejstřík ilustrátorů	186

Zvláštní poděkování za vstřícnost a pomoc při výběru využitelných knih patří Knihovně Jiřího Mahena v Brně, jmenovitě paní Mgr. Heleně Selucké, vedoucí oddělení Dětské knihovny, a knihovnici Bc. Lucii Dymáčkové.

Poděkování patří i PaedDr. Marii Pavlovské, Ph.D., za pomoc při výběru textů pro dramatické zpracování ukázek.

Čítanka byla zpracována jako soubor autorských děl určený k vyučovacímu účelům, a to zejména k výuce čtení, literární, výtvarné a estetické výchovy. Pro objasnění jejího obsahu byla v čítance použita výtvarná díla, která se zařazenými díly literárními tvoří zvykově nedílný celek.

Některé texty zde uvedené byly vzhledem k vyučovacímu účelům a omezeným rozsahovým možností čítanky zkráceny. Pravopis byl upraven podle nejnovějších pravidel českého pravopisu platných od roku 1993.